

عنوان مقاله:

تشبیه مضمّر در شعر سنتگرای معاصر، انواع و کارکردهای آن (با تأکید بر آثار بهار، شهریار، رهی، سایه و امیری فیروزکوهی)

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان و ادب فارسی (نشریه سابق دانشکده ادبیات دانشگاه تبریز)، دوره 66، شماره 228 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 31

نویسنده:

ابراهیم اقبالی - دانشیار دانشگاه تبریز

خلاصه مقاله:

تشبیه مضمّر از همان آغاز شعر فارسی مورد توجه شاعران بوده و انواع مختلفی از آن در دیوان شاعران فارسی‌گو به‌کاررفته است. هرکدام از شاعران با راه بردن به تشبیهات تازه و بی‌سابقه و ایجاد بهره زیباشناختی مضاعف برای خوانندگان اشعارشان، انواع جدیدی را به آن افزوده‌اند. آنان سعی کرده‌اند ارتباط میان مشبه و مشبه‌به را دورتر سازند تا تشبیه از غرابت و زیبایی بیشتری برخوردار شود. در کتب بلاغی عربی و فارسی تعاریف مختلف و گاه متفاوتی از این نوع تشبیه به دست داده‌اند که هیچ‌کدام جامع و مانع نیست. ما در این پژوهش برآنیم تا ضمن رسیدن به تعریف تازه‌ای از تشبیه مضمّر، انواع و مصادیق گوناگون آن را در شعر سنت‌گرای معاصر بررسی کرده و به روشنی نشان دهیم. نتایجی که از این کنکاش حاصل می‌شود، قابل ملاحظه است و می‌تواند در موضوع سبک‌شناسی شعر مورد توجه قرار گیرد؛ ملک‌الشعرا، بهار، تقریباً به طور متعادل از همه انواع تشبیه مضمّر بهره می‌گیرد؛ شهریار بیش‌تر به نوع «بی‌رونق دانستن مشبه-به با وجود مشبه» اهمیت می‌دهد؛ هوشنگ ابتهاج، رهی، سایه و امیری «تداعی» را ترجیح می‌دهند؛ اتفاقاً این نوع، در اشعار شهریار از درجه دوم اهمیت برخوردار است. این نکته علاوه بر اهمیت این نوع از تشبیه مضمّر نوعی تأثیر و تأثر را نیز می‌رساند. از میان این پنج تن، شهریار بیش‌ترین و امیری فیروزکوهی کم‌ترین تشبیه مضمّر را به کار برده‌اند.

کلمات کلیدی:

بلاغی، مضمّر، سنتگرا، معاصر، کارکردها

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199798>

